

โดย ฝ่ายส่งเสริมความยั่งยืน

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.)

ปัจจุบันเรื่องการประกอบธุรกิจตามหลักธรรมาภิบาล มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (Environmental, Social and Governance: ESG) เพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืน (Sustainability) ของบริษัท โดยเฉพาะบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ได้กลายเป็นประเด็นสำคัญที่ถูกกล่าวถึงหรือเป็นความคาดหวังจากผู้ลงทุนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) ในทุกภาคส่วน ทั้งในระดับประเทศและระดับสากล ทำให้เป็นอีกกลไกหนึ่งที่สำคัญนอกเหนือจากกฎเกณฑ์ที่กำหนดโดยหน่วยงานกำกับดูแล ที่กระตุ้นให้บริษัทมีการจัดทำรายงานการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน เพื่อสื่อสารให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าใจถึงนโยบาย เป้าหมาย แผนธุรกิจ การจัดการความเสี่ยงด้าน ESG และผลการดำเนินงานของบริษัท ซึ่งในปัจจุบัน นอกจากบริษัทต้องรับรองความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลที่ได้เปิดเผยเองแล้ว (Internal Assurance) ในระดับสากลยังมีการพูดถึงไปถึงการรับรองการรายงานข้อมูลด้านความยั่งยืน (Sustainability Reporting Assurance)¹ โดยหน่วยงานรับรองภายนอก (External Assurance) ที่มีแนวโน้มในการนำมาใช้อีกด้วย เพื่อให้ข้อมูลมีความโปร่งใส น่าเชื่อถือ และช่วยลดปัญหาการฟอกเขียว (Greenwashing)²

แม้ปัจจุบันยังไม่มีค่านิยามหรือคำจำกัดความของ ESG ที่เป็นที่ยอมรับร่วมกันในระดับสากล หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ มิติ E-S-G ของแต่ละบริษัทอาจมีความหมายที่แตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับรูปแบบธุรกิจ สภาพแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอก ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์และบริการ พันธกิจ วิสัยทัศน์ ตลอดจนคุณค่าหลักของกิจการ ดังนั้น การประเมินหรือการจัดอันดับด้าน ESG (ESG Ratings) จึงเป็นหนึ่งในเครื่องมือสำคัญที่เข้ามามีบทบาทช่วยให้ผู้ลงทุนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีข้อมูลเพื่อสามารถเปรียบเทียบการดำเนินการด้าน ESG ของแต่ละบริษัท สำหรับประกอบการตัดสินใจลงทุนหรือเพื่อวัตถุประสงค์อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ทั้งนี้ จากรายงาน *Rate the Raters 2023: ESG Ratings at a Crossroads* ซึ่งจัดทำโดย The Sustainability Institute by ERM³ พบว่า ร้อยละ 53 ของผู้ลงทุนสถาบัน นำการจัดอันดับ ESG ของบริษัทมาใช้ในกระบวนการตัดสินใจลงทุน และมากกว่าร้อยละ 94 ใช้การจัดอันดับ ESG อย่างน้อยเดือนละครั้ง ซึ่งเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 78 ในปี 2561 - 2562 สะท้อนถึงแนวโน้มความต้องการใช้ข้อมูลการจัดอันดับด้าน ESG ที่เพิ่มขึ้น

¹ สามารถศึกษาเพิ่มเติมจากบทความ “ทิศทางการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนและการกำกับดูแลกิจการ” จัดทำโดย ฝ่ายส่งเสริมความยั่งยืน สำนักงาน ก.ล.ต. ซึ่งเผยแพร่เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2567 หรือ link:

<https://www.sec.or.th/TH/Template3/Articles/2567/190767.pdf>

² การฟอกเขียว หมายถึง การทำให้ผู้ลงทุนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าใจผิดว่าบริษัทมีการดำเนินการเพื่อความยั่งยืน โดยที่ในความเป็นจริงบริษัทมิได้กระทำเช่นนั้น

³ ข้อมูลเพิ่มเติม Link: <https://www.erm.com/globalassets/sustainability.com/thinking/pdfs/2023/rate-the-raters-report-april-2023.pdf>

อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังพบว่า ผู้จัดอันดับด้าน ESG ในระดับสากล (ESG Ratings Provider) มีการจัดอันดับบริษัทจดทะเบียนไทยหลายบริษัทด้วย

ในปี 2564 องค์กรคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์นานาชาติ (International Organization of Securities Commissions: IOSCO) ได้เผยแพร่รายงาน *Environmental, Social and Governance (ESG) Ratings and Data Products Providers*⁴ ซึ่งได้ศึกษาและทำความเข้าใจสภาพแวดล้อมและกลไกของการจัดอันดับด้าน ESG และการให้บริการข้อมูล ESG ซึ่งจะมีผลเกี่ยวข้องกับระบบนิเวศของการเงินเพื่อความยั่งยืน (Sustainable Finance Ecosystem) โดย IOSCO ได้ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้จัดอันดับด้าน ESG ควรกำหนดปัจจัยที่ครบถ้วนเพื่อให้สามารถจัดอันดับที่มีคุณภาพสูง รวมทั้งเปิดเผยแหล่งข้อมูลที่ใช้ วิธีการจัดอันดับ (Methodologies) การจัดการความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ความโปร่งใสในระดับสูงในการปฏิบัติงาน และการรักษาความลับของข้อมูล ส่วนหน่วยงานกำกับดูแลควรให้ความสนใจในการใช้ประโยชน์จากข้อมูลการจัดอันดับด้าน ESG มากขึ้น ตลอดจนวางแนวทางการกำกับดูแลผู้จัดอันดับด้าน ESG อย่างเหมาะสมกับบริบทและสภาพแวดล้อมในประเทศของตน เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังพบว่า หน่วยงานกำกับดูแลในหลายประเทศได้นำหลักการและข้อเสนอแนะของ IOSCO มาใช้ประกอบการกำหนดแนวทางการกำกับดูแลผู้จัดอันดับด้าน ESG เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือมากขึ้น เช่น สหราชอาณาจักร ญี่ปุ่น สิงคโปร์ และเขตเศรษฐกิจพิเศษฮ่องกง ซึ่งจัดทำหลักจรรยาบรรณ (Codes of Conducts) เพื่อให้ผู้จัดอันดับด้าน ESG นำไปปรับใช้และเปิดเผยผลการปฏิบัติของตนต่อสาธารณะเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ลูกค้าและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในขณะที่สหภาพยุโรปและอินเดีย ได้ออกกฎเกณฑ์ (Regulations) กำหนดให้ผู้จัดอันดับด้าน ESG ต้องได้รับอนุญาตจากหน่วยงานกำกับดูแล จึงจะสามารถให้บริการในประเทศของตนได้ เป็นต้น

สำหรับตลาดทุนไทยมีการประเมินหรือจัดอันดับที่น่าปัจจัย ESG มาประกอบการพิจารณาด้วยเช่นกัน อย่างเช่น โครงการสำรวจการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียน (Corporate Governance Report of Thai Listed Companies: CGR) โครงการ ASEAN Corporate Governance Scorecard⁵ ที่ดำเนินการโดยสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (Thai Institute of Directors: IOD) ซึ่งได้รับการสนับสนุนจาก ก.ล.ต. และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย การจัดทำรายชื่อน่าปัจจัย THSI (Thailand Sustainability Investment) ที่ได้พัฒนามาสู่ SET ESG Ratings และกำลังจะยกระดับการประเมินด้วยเกณฑ์สากลของ FTSE Russell ESG Scores ดำเนินการโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นต้น

⁴ ข้อมูลเพิ่มเติม Link: <https://www.iosco.org/library/pubdocs/pdf/IOSCOPD690.pdf>

⁵ หน่วยงานกำกับดูแลตลาดทุนในภูมิภาคอาเซียน (ASEAN Capital Market Forum) ได้ริเริ่มให้มีการประเมินและจัดอันดับบริษัทภิบาลของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยปัจจุบันมีประเทศเข้าร่วมการประเมิน 6 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม

การประเมินหรือการจัดอันดับดังกล่าวเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญที่กระตุ้นให้บริษัทจดทะเบียนตระหนักถึงความสำคัญของ ESG ตลอดห่วงโซ่คุณค่า และมีการปรับปรุงการดำเนินงานให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล และสามารถเปรียบเทียบ (Peer Pressure) กับบริษัทจดทะเบียนอื่น อันจะนำมาซึ่งการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน ตอบโจทย์ผู้ลงทุนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตลอดจนช่วยยกระดับความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนและตลาดทุนโดยรวม

ก.ล.ต. ในฐานะหน่วยงานกำกับดูแลและพัฒนานโยบายเพื่อตลาดทุนที่ยั่งยืนได้ตระหนักถึงเรื่องความยั่งยืนซึ่งเป็นถนนที่ทุกภาคส่วนเดินไปข้างหน้าร่วมกัน จังหวะการก้าวเดินของแต่ละภาคส่วนจึงควรบูรณาการไปด้วยกัน ดังนั้น “ความร่วมมือ” รวมทั้งการติดตามพัฒนาการด้วยความเข้าใจและปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของประเทศไทย จึงเป็นสิ่งที่ ก.ล.ต. ให้ความสำคัญและมุ่งมั่นที่จะทำให้เกิดผลที่ดียิ่งขึ้นเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ (Trust and Confidence) สำหรับตลาดทุนไทยต่อไป
